

COVID-19 Sonrası Solunum Sendromu: Solunum Yolu Hastalığında Yeni Bir Tanım Mı

Post-COVID-19 Respiratory Syndrome: Is a New Entity Emerging in the Airway Disease

^a Duygu ZORLU^a, ^b Özge UÇMAN TUNCER^b, ^c Songül ÖZYURT^c

^aMedicana İnternational İzmir Hastanesi, Göğüs Hastalıkları Kliniği, İzmir, Türkiye

^bSağlık Bilimleri Üniversitesi Tıp Fakültesi Bozyaka Sağlık Uygulama ve Araştırma Merkezi, Aile Hekimliği AD, İzmir, Türkiye

^cRecep Tayyip Erdoğan Üniversitesi Tıp Fakültesi, Göğüs Hastalıkları AD, Rize, Türkiye

Anahtar Kelimeler: Dispne; halsizlik-kırgınlık; öksürük; rinit; uzun dönem post-COVID-19

Keywords: Dyspnea; fatigue; cough; rhinitis; long-term post-COVID-19

Koronavirüs hastalığı-2019 [coronavirus disease-2019 (COVID-19)] klinik prezentasyonunda geldiğimiz nokta; toplumsal bağışıklık artmış, hastalığın progresyonu ve şiddeti süreç içinde hafifleyerek değişmiştir. Fakat bazı hasta gruplarında, COVID-19 sonrası semptomların-nefes darlığı, öksürük, baş ağrısı, alerjik reaksiyonlar, rinit, konsantrasyon bozuklukları-beyin sisi, tat ve koku duyusu değişiklikleri ve halsizlik-kırgınlık gibi-devam ettiği görülmektedir.^{1,2} COVID-19 öncesi bu semptomlardan herhangi birinin olmadığı bu hasta grubunda, COVID-19 sonrası uzun dönem semptomları devam etmekte olup poliklinik başvuru nedeni olmaktadır. Bu grupta ise bir kısım hastada semptomların, COVID-19 sonrası 1 ay içinde regrese olduğu görülürken-spontan ya da medikal tedavi ile-bir grup hastada da 3 ay ve/veya daha uzun süre devam ettiği görülmektedir. Bu yazıda uzun dönem semptomatik olan hasta grubu değerlendirilmiştir.

2021-2025 tarihleri arasında göğüs hastalıkları ve aile hekimliği polikliniklerine COVID-19 sonrası semptomlarının devam etmesi nedeniyle başvurusu olan hastalar değerlendirilmiştir. Daha önce kronik herhangi bir hastalığı olmayan, COVID-19 enfeksiyonu sonrası-nefes darlığı, öksürük, baş ağrısı, alerjik reaksiyonlar, rinit, konsantrasyon bozuklukları- beyin sisi, tat-koku duyusu değişiklikleri ve halsizlik-kırgınlık gibi-şikâyetleri olan 300 hasta değerlendirilmiştir. COVID-19 sonrası 3 ay ve/veya daha uzun süre bu semptom grubundan 1 veya daha fazla semptomu devam eden, çalışmaya katılma gönüllü hastalar çalışmaya alınmıştır. Toplam 300 hasta değerlendirilmiş, 200 hastanın 3 ay ve daha uzun süre semptomatik, 150 hastanın ise 1 yılı aşkın süredir semptomatik olduğu görülmüştür.

COVID-19 enfeksiyonu sonrası-nefes darlığı, öksürük, baş ağrısı, alerjik reaksiyonlar, konsantras-

Correspondence: Duygu ZORLU

Medicana İnternational İzmir Hastanesi, Göğüs Hastalıkları Kliniği, İzmir, Türkiye

E-mail: trbzorlu@yahoo.com

Peer review under responsibility of Türkiye Klinikleri Archives of Lung.

Received: 15 Feb 2025

Accepted: 12 Mar 2025

Available online: 21 Aug 2025

2146-8958 / Copyright © 2025 by Türkiye Klinikleri. This is an open access article under the CC BY-NC-ND license (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/>).

yon bozuklukları-beyin sisi, rinit, tat-koku duyu de-ğişiklikleri ve halsizlik-kırgınlık gibi-şikâyetlerinden bir ve/veya birden fazlası 3 ay ve/veya daha uzun süre devam eden 300 hasta değerlendirilmiştir. Bu hasta-ların tamamında, posteror anterior akciğer grafilerinde bilateral bronkovasküler gölgelenmede artış, Solu-num Fonksiyon Testinde, reversibl- hafif düzeyli hava yolu obstrüksiyon tespit edilmiştir. Sınırd-obs-trüksiyonu olmayan fakat reversibilitesi olan hasta-lar 30 hasta bulunmaktadır. 150 hastada immünoglobulin E ılımlı yüksek, bunlardan 100 has-tada deri prick testi pozitifdir. 50 hastada rinit semp-tomları olup deri prick testi negatifliği saptanmamış ve non-alerjik rinit olarak değerlendirilmiştir. 250 hastada D ve B₁₂ vitamin eksikliği tespit edilmiştir.

Yapılan çalışmalar, özellikle şiddetli akut solu-num sendromu-koronavirüs-2'nin [severe acute res-piratory syndrome-coronavirus-2 (SARS-CoV-2)] benzeri reseptörlere bağlanması pulmoner inflam-as-yona ve fibroza neden olduğunu göstermektedir. COVID-19, SARS-CoV-2, akciğerlerde ve diğer hedef organlarda anjiyotensin dönüştürücü enzim 2 reseptörlerine bağlanarak etki ettiği ve ardından NLRP3 inflamatuvarlarını aktive ettiği ortaya kon-muştur.³⁻⁵ COVID-19 sonrası erken dönem poliklinik kontrolünde olan, inhaler tedavisini düzenli kullanan, eksik vitamin replasmanı yapılan ve antikoagülan ve-rilen hastaların 1 ay sonra asemptomatik oldukları gö-rülmüştür.

İleri dönem takipler ve ayırıcı tanı açısından, pCRS, "Hava Yolu Hastalıkları" grubunda ayrıca ta-nımlanabilir ve astım, kronik obstrüktif akciğer gibi hava yolu hastalıkları grubunda alt grup olarak yer alması hasta takibi ve tanı açısından faydalı olabilir.

Finansal Kaynak

Bu çalışma sırasında, yapılan araştırma konusu ile ilgili doğru-dan bağlantısı bulunan herhangi bir ilaç firmasından, tıbbi alet, gereç ve malzeme sağlayan ve/veya üreten bir firma veya herhangi bir ticari firmadan, çalışmanın değerlendirme sürecinde, çalışma ile ilgili verilecek kararı olumsuz etkileyebilecek maddi ve/veya manevi herhangi bir destek alınmamıştır.

Çıkar Çatışması

Bu çalışma ile ilgili olarak yazarların ve/veya aile bireylerinin çıkar çatışması potansiyeli olabilecek bilimsel ve tıbbi komite üye-liği veya üyeleri ile ilişkisi, danışmanlık, bilirkişilik, herhangi bir firmada çalışma durumu, hissedarlık ve benzer durumları yoktur.

Yazar Katkıları

Fikir/Kavram: Duygu Zorlu; **Tasarım:** Duygu Zorlu, Özge Uçman Tuncer, Songül Özyurt; **Denetleme/Danışmanlık:** Duygu Zorlu, Özge Uçman Tuncer, Songül Özyurt; **Veri Toplama ve/veya İşleme:** Duygu Zorlu, Özge Uçman Tuncer, Songül Özyurt; **Analiz ve/veya Yorum:** Duygu Zorlu, Özge Uçman Tuncer, Songül Özyurt; **Kaynak Taraması:** Duygu Zorlu, Özge Uçman Tuncer, Songül Özyurt; **Ma-kalenin Yazımı:** Duygu Zorlu; **Eleştirel İnceleme:** Duygu Zorlu, Özge Uçman Tuncer, Songül Özyurt; **Kaynaklar ve Fon Sağlama:** Duygu Zorlu, Özge Uçman Tuncer, Songül Özyurt; **Malzemeler:** Duygu Zorlu, Özge Uçman Tuncer, Songül Özyurt.

KAYNAKLAR

1. Bhattacharyya N, Kepnes LJ. Contemporary assessment of the prevalence of smell and taste problems in adults. *Laryngoscope*. 2015;125(5):1102-6. PMID: 25369790.
2. Lechien JR, Chiesa-Estomba CM, De Siati DR, Horoi M, Le Bon SD, Rodriguez A, et al. Olfactory and gustatory dysfunctions as a clinical presentation of mild-to-moderate forms of the coronavirus disease (COVID-19): a multicenter European study. *Eur Arch Otorhinolaryngol*. 2020;277(8):2251-61. PMID: 32253535; PMCID: PMC7134551.
3. Li W, Moore MJ, Vasilieva N, Sui J, Wong SK, Berne MA, et al. Angiotensin-converting enzyme 2 is a functional receptor for the SARS coronavirus. *Nature*. 2003;426(6965):450-4. PMID: 14647384; PMCID: PMC7095016.
4. Giacomelli A, Pezzati L, Conti F, Bernacchia D, Siano M, Oreni L, et al. Self-reported olfactory and taste disorders in patients with severe acute respiratory coronavirus 2 infection: a cross-sectional study. *Clin Infect Dis*. 2020;71(15):889-90. PMID: 32215618; PMCID: PMC7184514.
5. Cao Y, Li L, Feng Z, Wan S, Huang P, Sun X, et al. Comparative genetic analysis of the novel coronavirus (2019-nCoV/SARS-CoV-2) receptor ACE2 in different pop-ulations. *Cell Discov*. 2020;6:11. PMID: 32133153; PMCID: PMC7040011.